

Uz potporu međunarodnih finansijskih institucija i u sklopu povećanja “energetske neovisnosti” zemlje, makedonska je vlada pristupila projektu izgradnje niza malih hidroelektrana, uglavnom na zapadu zemlje, koje namjerava predati u koncesiju privatnim kompanijama. No s obzirom na ekološku štetu i političke napetosti koje projekt izaziva, kao i skromne rezultate u proizvodnji energije koje nudi, logika iza projekta čini se upitnom. Informacija da je makedonsko ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja potpisalo ugovor sa firmom Hidrogen Enerđi Grup o koncesiji za korišćenje vode i izgradnju dve male hidroelektrane na reci Žerovnici u zapadnoj Makedoniji, prošla je skoro nezapaženo u javnosti. Izgradnja ovih hidroelektrana koštaće 2,5 miliona evra, a njihova snaga biće 1239 kW. Gradnje i koncesije malih hidroelektrana deo su vladinog projekta najavljenog još 2006. godine, a uključuju izgradnju 400 malih hidroelektrana koje bi umanjile uvoz električne energije u zemlji. Do sada je potpisano 70 ugovora o izgradnji malih hidrocentrala, najviše u zapadnom delu zemlje, a izgrađeno je samo osam. Problemi zbog kojih prigovaraju investitori su slabe informacije o hidrološkom stanju vodotoka, vlasništvo zemljišta te udaljenost od puteva i električne mreže.

No veći problem od nedostatka informacija o infrastrukturi je plan vlade da izgradi male hidrocentrale na lokaciji Boškov most i Lukovo pole koje se nalaze na teritoriji nacionalnog parka “Mavrovo” koji je najstariji nacionalni park u Makedoniji i prostire se na 73.088 hektara. Ovaj nacionalni park proglašen je 1949. godine i jedan je od najstarijih nacionalnih parkova u Evropi, a nalazi se u severozapadnom delu zemlje i pokriva planine Korab, Dešat, Šar Planinu, Bistru i Krčin. Biodiverzitet sa kojim raspolaže uključuje više od 1000 različitih vrsta rastinja, dom je balkanskog risa, životinjske vrste koja je ugrožena te više od 60 endemskih biljnih vrsta.

Izgradnja hidrocentrale Boškov most trebalo je da počne početkom 2014. godine, a finansiranje je trebalo da obezbedi Evropska banka za obnovu i razvoj (EBOR) u visini od 65 miliona evra dok bi ostatak platili Svetska banka i AD ELEM, kompanija koja rukovodi elektranama u zemlji. Oni su stopirali projekat pod pritiskom ekoloških društava koji su sakupili preko 100 hiljada potpisa da se ovaj projekat ne realizuje, uz objašnjenje da treba da se uradi dodatna i temeljna studija izvedivosti. Njegova realizacija značila bi nepovratno uništenje retke flore i faune koja se nalazi na teritoriji ovog parka nasuprot neznačajnom doprinosu na polju zadovoljavanja potreba električne energije u Makedoniji.

Bolje alternative

U pogledu izgradnje hidrocentralne Lukovo polje problem je veći jer teritorija koju bi zahvatala ova hidrocentrala zahvata i teritoriju Albanije (Lukovo polje se nalazi na granici Makedonije sa Albanijom). Albanske vlasti su strogo zabranile izgradnju bez njihove dozvole, dok finansiranje i studija izvedivosti treba da budu realizovani od strane Svetske banke. Dodatni je problem to šta je vlada ovim projektima prekršila Zakon o prirodi kojim se zabranjuje izgradnja ovakvih projekata. Istovremeno, ova bi hidrocentrala svojom

proizvodnjom električne energije učestvovala sa samo 2% u potrebama električne energije u celoj zemlji i uopšte neće doneti veliki napredak u smanjenju korišćenja fosilnih goriva i zagađenja životne sredine. Izgradnja bi koštala 62 miliona evra od kojih oko 50 miliona treba da obezbedi Svetska banka u vidu zajma, a ostatak će direktno platiti AD ELEM. Vladina kampanja i projekt za 400 malih hidroelektrana bazira se na istraživanju sprovedenom pre skoro 30 godina od strane grupe eksperta na čelu sa profesorom Mašinskog fakulteta u Skoplju, Predragom Popovskim. No ovo je istraživanje bilo samo analiza koliki je potencijal malih hidroelektrana u zemlji i ocenjivanje hidropotencijala koji je procenjen na 1100 gigavat sati električne energije. Da bi se nastavilo sa izgradnjom isplativih malih hidrocentrala potrebne su analize svakog područja posebno jer se hidropotencijal, geografska postavljenost, teren i ostale karakteristike razlikuju se od mesta do mesta. Sa druge strane Makedonija koja ima 260 sunčanih dana u godini nudi jeftiniju ekološku energiju iz sunčanih panela koja neće ugroziti floru i faunu kao što mogu hidrocentrale.

izvor: bilten.org